

7. . Perspectives for Germany. Our Strategy for Sustainable Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bundesregierung.de/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Nachhaltigkeit/Anlagen/perspektives-for-germany-langfassung.pdf?__blob=publicationFile&v=1

8. The UK Government Sustainable Development Strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69412/pb10589-securingthe-future-050307.pdf

9. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2020 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.gov.by/ru/macroeconomy/nacionalnaya-strategiya>

10. Матюшева О.О. Розробка індикаторів сталого розвитку країни: вітчизняний та зарубіжний досвід. Жур. Стратегічні пріоритети, №1(30), 2014р.

Білоусова О. С., к.е.н., с.н.с.,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

ФІНАНСОВА ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНАЛЬНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ

Модернізація регіонально-функціональних кластерів, створених у своїй більшості як об'єднання підприємств для забезпечення технологічної кооперації або вертикально-інтегрованих виробничих процесів, потребує значних інвестиційних ресурсів. Дефіцит вільного приватного капіталу навіть для фінансового забезпечення розвитку найбільш успішних кластерів, зокрема їх трансформації в інноваційні кластери та інноваційно-технологічні платформи, є досить суттєвим.

Такий стан потребує активізації вкладення державних коштів у фінансування приросту продуктивного капіталу, а також створення відповідних стимулів (фіскальних, гарантійних тощо) для забезпечення довгострокового економічного розвитку на інноваційній основі. Вкладення коштів має здійснюватися у новому форматі – фінансової взаємодії держави та регіонально-функціональних кластерів, інших підприємств на рівних умовах участі в інвестуванні.

Узагальнення європейського досвіду забезпечення фінансування кластерів дозволяє виокремити такі основні підходи:

– пріоритетність державної підтримки інноваційних кластерів. Відповідно до європейського законодавства інноваційними кластерами визнаються підприємства - інноваційні стартапи, малі, середні та великі діючі підприємства, а також науково-дослідні організації, які функціонують в певних регіонах, видах діяльності і призначені для стимулювання інноваційної діяльності, обміну об'єктами, знаннями, технологіями, створення мереж та поширення інформації серед підприємств в кластері;

– розвиток регіонального потенціалу;

– співфінансування для забезпечення конкурентоспроможності кластерів на внутрішньому та зовнішніх ринках;

– усунення галузевих та інших фінансових і нефінансових бар'єрів на шляху приватного інвестування;

– залучення державних банків розвитку до фінансування або співфінансування; тощо [1-2].

У країнах-членах ЄС державна допомога інноваційним кластерам надається у вигляді інвестиційної та операційної допомоги для покриття витрат на розширення участі нових підприємств або організацій; організація навчальних програм, семінарів і конференцій для підтримки обміну знаннями та створення мереж і транснаціонального співробітництва; на рівні 50-65% залежно від цільового спрямування.

Запровадження такого досвіду потребує не лише внесення змін у законодавчу базу, але й формування інституційних передумов. При формуванні регіональної політики, стратегії діяльності Державного фонду регіонального розвитку мають враховуватися перспективність розвитку регіонально-функціональних кластерів та їх інвестиційні потреби.

Важливого значення набуває прозорість обліку, планування, внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту за рухом капіталу в рамках кластера. Актуальним для забезпечення фінансової взаємодії держави та регіонально-функціональних кластерів є створення взаємозв'язку річних показників державного та місцевих бюджетів із прогностичними показниками на наступні за плановим два бюджетні періоди в частині фінансування (співфінансування) державних інвестиційних проектів.

Підвищення ефективності та результативності концентрації державних інвестицій у інвестиційні проекти кластерів потребує створення системи суспільного моніторингу всіх етапів інвестування, зокрема включаючи аналіз економічної віддачі держінвестицій, вартості експлуатації новостворених активів, надання державних послуг, а також запровадження нового процесу реалізації державної частки приватним інвесторам або новоствореним підприємствам. Крім цього, доцільно встановити процедури припинення фінансування, продажу часток у незавершених проектах у випадках, коли фіскальні ризики бюджетних витрат перевищують допустимий рівень, що було визначено при підготовці інноваційно-інвестиційного проекту; забезпечення збільшення державної власності у розмірі, що відповідає номінальній вартості державної інвестиції, а також (по об'єктах недержавної власності) – права державної власності, еквівалентного державній частці статутного капіталу, вкладеного капіталу, участі у розподілі продукції, прибутку тощо.

Реалізація такого підходу потребує внесення змін до Бюджетного та Господарського кодексів України, Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [3], інших нормативно-правових актів у частині чіткого визначення понять «бюджетні інвестиції», «державна підтримка інноваційного кластера», оцінки витрат і вигід державної підтримки кластерів, порядку співфінансування інноваційно-інвестиційних проектів кластера.

Список літературних джерел

1. Commission Community Framework for State Aid for Research and Development and Innovation (2006/C 323/01) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:EN:PDF> – Назва з екрану.

2. Communication from the Commission «Framework for State Aid for Research and Development and Innovation» (2014/C 198/01) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52014XC0627\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52014XC0627(01)). – Назва з екрану.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.